

چکیده

تأمین سلامت سالمندان یکی از مهمترین چالش‌های اقتصادی، اجتماعی و بهداشتی درمانی در قرن بیست و یکم به شمار می‌رود. رشد جهانی جمعیت سالمندان هم برای ارائه‌کنندگان خدمات بهداشتی و درمانی و هم برای اعضای خانواده و جامعه‌ای که سالمندان در آن زندگی می‌کنند یک چالش مهم محسوب می‌گردد. سیاست‌گذاری و تدوین سیاست‌ها و استراتژی‌های اثربخش برای سلامت سالمندان در پیشگیری، درمان و توان‌بخشی در جهت فعال نگاه داشتن سالمندان و ارتقای سلامت این گروه، یکی از وظایف اصلی دولت‌ها است. این مطالعه با شناسایی و تحلیل سیاست‌های سلامت سالمندان در کشور و با بررسی وضعیت ارائه خدمات به سالمندان در بیمارستانها و مراکز بهداشتی و درمانی، گزینه‌های سیاستی برای سلامت سالمندان در کشور را ارائه نموده است.

روش پژوهش: پژوهش حاضر از نوع کاربردی و با رویکرد ترکیبی (کیفی و کمی) و به صورت مقطعی طراحی و اجرا گردید. پس از مطالعه مبانی نظری در مرحله اول مستندات سیاستی مربوط به سلامت سالمندان شناسایی و تحلیل گردید. در مرحله بعدی با شیوه تحقیق کمی وضعیت ارائه خدمات به سالمندان در بیمارستانها و مراکز بهداشتی درمانی بر اساس چارچوب سازمان جهانی سلامت ارزیابی گردید. در مرحله سوم مولفه‌های تاثیر گذار و نیز سیاست‌های سلامت سالمندان با استفاده از چارچوب مثلث سیاست و الگوی مرحله‌ای سیاست‌گذاری تحلیل گردید. در مرحله چهارم الگوی اولیه سیاستی توسط تیم پژوهش و استفاده از نظر متخصصان تدوین و در مرحله پنجم این الگو با روش دلفی معتبر سازی گردید.

یافته‌ها

قوانین و مقررات کشوری تصویب شده در موضوعات مرتبط با سلامت سالمندان تعداد یازده سیاست بود که در آنها توجه چندانی به ابعاد و مولفه‌های ضروری در محتوی سیاست و چگونگی اجرای آن نشده است. وضعیت بیمارستانها و مراکز بهداشتی درمانی جهت ارائه خدمت به سالمندان از نظر فیزیکی نسبتاً مطلوب بوده اما از نظر دسترسی، سیستم‌های ارائه خدمات به سالمندان، کارکنان، پزشکان و پرستاران آموزش دیده برای تعامل با سالمندان، درمان در منزل و اقدامات پیشگیرانه دچار ضعف می‌باشد. یافته‌های مرحله کیفی شامل پنج حیطه تولید، زمینه سیاست، نقش آفرینان، محتوی و فرایند سیاست‌گذاری و ۳۱ کد یا زیر حیطه بود. گزینه‌های سیاستی از جمله سیاست‌های بیمه و تامین مالی خدمات، سیاست‌های ساختاری و فرایندی برای گسترش دسترسی سالمندان به خدمات سلامت، تعیین تولید واحد در سیاست‌گذاری سلامت سالمندان، ایجاد سیستم جامع اطلاعات سلامت سالمندان، و کاربرد اصول دوستدار سالمندی در اعتباربخشی بیمارستانی ارائه گردید

نتیجه‌گیری: سیاست‌های موجود در خصوص سلامت سالمندان نتوانسته است به اهداف خود دست یافته و تغییرات مثبتی را در سلامت جامعه هدف ایجاد نماید. در حال حاضر مقوله تولید در سلامت سالمندان مغفول واقع شده و توجه

به سیاست‌گذاری برای سلامت سالمندان جزو اولویت‌های کشوری نبوده و سالمند شدن جامعه و اثرات آن از نظر سیاست‌گذاران دور مانده است. سیاست‌گذاری سلامت سالمندان بدون توجه به عوامل مهم زمینه‌ای، شرایط جامعه و ذینفعان صورت گرفته و بیشتر عوامل سیاسی و تغییر دولت‌ها نقش در سیاست‌گذاری و تصویب سیاست‌های جدید دارد. ساختارهای موجود سیاست‌گذاری توان و امکان لازم برای تولید صحیح در سلامت سالمندان را نداشته و پراکنده کاری و موازی کاری موجب اتلاف منابع و اجرای ناقص سیاست‌ها و ارائه خدمات ناقص به سالمندان شده است. با توجه به هزینه‌های بالای مراقبت سلامت سالمندان و نیز جمعیت رو به رشد سالمندی ضرورت دارد سیاست‌های مناسبی برای سلامت سالمندان در ابعاد پیشگیری، درمان و خدمات بازتوانی با مشارکت همه ذی‌نفعان، با اتخاذ یک رویکرد سیستمی و با استفاده از شواهد علمی سیاستی تدوین و به دستورکار سیاست‌گذاری وارد گردد تا کشور و بخصوص نظام سلامت آمادگی لازم برای مواجه شدن با خیل جمعیت سالمندان را در سال‌های پیش رو کسب نماید.

کلیدواژه‌ها: سیاست‌گذاری سلامت، سیاست‌های سلامت سالمندان، بیمارستانها و مراکز بهداشتی درمانی دوستدار سالمند.